

РЕШЕНИЕ

№ 201

гр. Радомир, 18.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – РАДОМИР, IV СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети септември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: РОСЕН ПЛ. АЛЕКСАНДРОВ

при участието на секретаря М.Д.М.
като разгледа докладваното от РОСЕН ПЛ. АЛЕКСАНДРОВ Гражданско дело № 20221730100991 по описа за 2022 година

Предявен е иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите.

В срока за отговор на исковата молба ответното дружество „Ай Ти Еф Груп“ АД е депозирало насрещни искове срещу ищцата по първоначалния иск, които насрещни искове са с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, вр. чл. 430 ТЗ и чл. 86 ЗЗД.

В исковата молба се твърди, че ищцата е страна по договор за потребителски кредит № . г., подписан с ответното дружество „Ай Ти Еф Груп“ АД, по силата на който е получила в заем сумата в размер на 1500,00 лева. В чл. 5.6 от договора за кредит било предвидено заплащането на неустойка в размер на 1617,60 лева в случай, че кредитополучателят не предостави на кредитора в срок до края на следващия ден, считано от деня на предоставяне на сумата по кредита, обезпечение съгласно договора и общите условия.

Ищцата счита, че така посочената клауза на чл. 5.6 от договора, предвиждаща дължимостта на неустойка, е нищожна поради противоречие с добрите нрави и поради това, че противоречи на нормите на чл. 143, ал. 1 и чл. 146 от ЗЗП.

Сочи, че поради накърняване на добрите нрави се достигало до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното правоотношение, с цел извличане на собствена изгода за кредитора. Основната цел на така посочената клауза била да доведе до неоснователно обогатяване на кредитора за сметка на кредитополучателя.

Наред с това, налице било и противоречие с разпоредбата на чл. 146, ал. 1 ЗЗП, тъй като търсената неустойка по договора не била индивидуално уговорена по смисъла на чл. 146, ал.

2 ЗЗП, поради което моли съда да постанови решение, с което да прогласи за нищожна клаузата, съдържаща се в чл. 5.6 от договор за кредит № . г., сключен между Д. Б. Г. и „Ай Ти Еф Груп“ АД поради противоречие със закона и с добрите нрави.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът е подал отговор на исковата молба, с който е изразено становище за неоснователност на предявените искове, като сочи, че кредиторът не е начислявал неустойка за непредставено обезпечение по сключения договор за кредит.

Твърди, че неустойката представлява адекватно обезщетение за неизпълнение на задължението на кредитополучателя да предостави обезпечение по договора за кредит, като в договора изрично било посочено, че същата се начислявала само за периоди, в които кредитът е бил без осигурено обезпечение. Неизпълнението на задължението на кредитополучателя да предостави обезпечение представлявало неизпълнение на установено между страните задължение, като кредитополучателят бил информиран за евентуалното начисляване на неустойка още при предоставяне на Стандартен европейски формуляр и с оглед на това е могъл да прецени дали да сключи договора за кредит.

Сочи, че клаузата за неустойка била ясно и точно формулирана и нямало неясноти по отношение нейното съдържание, като наред с това същата била индивидуално уговорена между страните и това я правело равнопоставена клауза съгласно ЗЗП.

Излага и твърдения, че в договора, приложимите общи условия и погасителния план, изрично били посочени и размерите на ГПР и ГЛП и нямало основание същите да се считат за неотговарящи на изискването за добросъвестност.

С оглед изложеното, моли предявеният иск да бъде отхвърлен, като неоснователен и недоказан.

От своя страна, ответникът по първоначалния иск - „Ай Ти Еф Груп“ АД, е предявил срещу ищцата насрещен иск за осъждането ѝ да му заплати сумата от 473,76 лева – главница по договор за кредит № . г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на предявяване на насрещната искова молба – 12.01.2023 г. до окончателното изплащане на задължението и сумата в размер на 17,50 лева, представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2022 г. до 12.01.2023 г.

В срока за отговор на насрещната искова молба ищцата и ответник по насрещните искове Д. Г. е подала отговор, с който е оспорила предявените насрещни искове, противопоставяйки възражение, че сключеният договор за потребителски кредит е недействителен на специалните основания по чл. 22 ЗПК, тъй като не са посочени условия за прилагане на лихвения процент, липсва и изрично посочване дали лихвеният процент е фиксиран за целия срок на договора или е променлив. Наред с това, липсвало и уточнение какви разходи са включени в ГПР, не било ясно и как точно е изчислен ГПР. Твърди и че погасителният план към договора не отговарял на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 11 от ЗПК и в него липсвала задължителната информация по закон. Нарушен бил и чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК, тъй като не бил посочен реалният годишен лихвен процент, който не е включен и в размера на дължимата неустойка. На последно място се оспорва като нищожна и клаузата за

възнаградителна лихва, както на основанията, изложени по-горе, така и поради противоречие с добрите нрави.

В съдебно заседание ищцата, редовно призована, не се явява и не изпраща представител. С писмена молба поддържа предявения иск и моли съда да постанови решение, с което да прогласи за нищожна клаузата, съдържаща се в чл. 5.6 от договор за кредит № . г., както и да отхвърли предявения насрещен иск.

Ответното дружество „Ай Ти Еф Груп“ АД, редовно призовано, не изпраща представител в съдебно заседание. С писмена молба оспорва предявения иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите и моли съда да постанови решение, с което да го отхвърли като неоснователен и недоказан и наред с това да уважи предявения насрещен иск.

Съдът, като взе предвид доводите на страните и като обсъди събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено следното от фактическа страна:

По делото е представен и приет договор за потребителски кредит № . г., сключен между „Ай Ти Еф Груп“ АД (кредитор) и Д. Б. Г. (кредитополучател), по силата на който кредиторът е предоставил на кредитополучателя в заем сумата от 1500,00 лева, която кредитополучателят се е задължил да върне на 12 бр. равни месечни погасителни вноски, всяка в размер на 154,12 лева. Падежът на първата погасителна вноска страните са уговорили на 01.10.2021 г., а на последната – на 01.09.2022 г. Страните са уговорили следните условия по сключения между тях договор: годишен лихвен процент – 40,54%; годишен процент на разходите – 49,00%; общ размер на всички плащания – 1849,44 лева. В чл. 5.1 от договора за кредит е предвидено, че кредиторът се задължава да обезпечи изпълнението на договора с едно от посочените обезпечения, а именно: предоставяне на банкова гаранция или обезпечение чрез поръчителство, като при неизпълнение на това задължение дължи на кредитора неустойка в размер 1617,60 лева на основание чл. 5.6 от договора.

От заключението по изслушаната по делото съдебно – счетоводна експертиза се установява, че ищцата е извършила плащания по договора в общ размер на 1375,68 лева, от които платена главница в размер на 1026,24 лева и платена договорна лихва в размер на 349,44 лева. Размерът на непогасеното задължение за главница се равнява на сумата от 473,76 лева, а неизплатената лихва за забава по договора възлиза на сумата от 17,50 лева за периода от 02.09.2022 г. до 12.01.2023 г.

Съдът кредитира заключението на вещото лице като компетентно изготвено от вещо лице, в чиято безпристрастност няма основания да се съмнява.

Приетото за установено от фактическа страна обуславя следните правни изводи:

По иска с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите:

По делото не е спорно, че страните са били в облигационно правоотношение по сключен

договор за потребителски кредит № . г., съгласно който на ищцата е предоставен кредит в размер на 1500,00 лева. Сключеният договор за заем по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон - ЗПК.

С исковата молба като предмет на процеса е въведена една клауза от договора, по отношение на която се твърди, че е нищожна, а именно клаузата на чл. 5.6, предвиждаща заплащане на неустойка от страна на кредитополучателя, която следва да бъде обсъдена, за да се прецени дали действително същата е нищожна, така както се твърди в исковата молба.

На първо място тук следва да се отбележи, че макар и поместени в индивидуалния договор с длъжника, клаузите на същия не са индивидуално уговорени по смисъла на чл. 146, ал. 2 ЗЗП. Касае се до еднотипни договори за паричен заем, върху чието съдържание потребителят не може да влияе и това е служебно известно на съда от множеството дела, по които са представени идентични контракти между същия заемодател и различни потребители. Освен това ответникът нито твърди, нито доказва условията по договора да са били уговорени с длъжника индивидуално. По тези съображения съдът намира, че същите следва да бъдат подложени на проверка за тяхната равноправност – аргумент от чл. 146, ал. 1 ЗЗП.

В глава четвърта от ЗПК е уредено задължението на кредитора преди сключването на договор за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв. В съображение 26 от преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити изрично се сочи следното: „в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите - членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и следва да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те процедират по този начин“.

В този смисъл клауза, като уговорената в договора за кредит, според която се дължи неустойка в размер на 1617,60 лева при необезпечаване изпълнението на договора с посочено в договора обезпечение, се намира в пряко противоречие с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК Директива. На практика подобна уговорка прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за извършване на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение, след като кредитът е отпуснат, като ако не го стори, дългът му нараства, т. е. опасността от свръхзадлъжнялост се увеличава. Всъщност замисълът на изискването за проверка на кредитоспособността на потребителя, както и изрично е посочено в чл. 16 ЗПК, е тя да бъде извършена преди сключването на договора, съответно тогава да се поиска обезпечение въз основа на изводите от проверката и едва след предоставянето му да се сключи договорът за кредит. В конкретния случай проверката за

кредитоспособност е извършена въз основа на попълнен от длъжника формуляр и след като му е разрешено, е неразбираемо защо от същия се изисква да представя обезпечение и да заплаща неустойка, предварително определена по размер и разсрочена в погасителните вноски, ако не осигури такова.

На следващо място, неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпените вреди (няма данни за дружеството - кредитор да са настъпили вреди от непредоставянето на обезпечение), е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според т. 3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г., ОСТК на ВКС, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

Ето защо, съдът намира, че клаузата за неустойка е нищожна, като неравноправна, а от друга страна противоречи на добрите нрави, поради което предявеният иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите следва да бъде уважен.

По насрещните иски с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 ЗЗД, вр. чл. 430 ТЗ и чл. 86 ЗЗД:

Съобразно предявените насрещни иски и противопоставените от кредитополучателя Д. Г. възражения срещу тях, съдът намира, че от значение за формиране на извод относно дължимостта на притендираните от „Ай Ти Еф Груп“ АД суми от 473,76 лева – главница по договора за потребителски кредит и 17,50 лева – лихва за забава за периода от 02.09.2022 г. до 12.01.2023 г., е преценката за съответствие на договора за кредит с разпоредбите на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т. 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 от ЗПК.

Както вече беше посочено, между страните е безспорно, че са сключили договор за потребителски кредит № . г. В разглеждания случай падежът на последната погасителна вноска е бил на 01.09.2022 г., поради което съдът не следва да обсъжда въпроса за настъпване на предсрочната изискуемост на кредита.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т. 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е недействителен.

В случая, не са спазени изисквания на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Нормата е императивна и предвижда, че договорът за кредит трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в Приложение № 1 начин. Според чл. 19, ал. 1 ЗПК ГПР изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени

като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

ГПР се изчислява по специална формула. Спазването на това изчисление дава информация на потребителя как е образуван размерът на ГПР и общо дължимата сума по договора, т. е. в посочената величина следва да са инкорпорирани всички разходи, които ще извърши потребителят и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. Целта на цитираната разпоредба на чл. 11, т. 10 ЗПК е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи.

Посочените в договора - Приложение № 1 към него, стойности на ГПР и общата дължима сума не отговарят на реално прилаганите от кредитора, защото в тях не са включени допълнителните плащания, които ищцата ще трябва да понесе заради уговореното задължение за представяне на обезпечение и предвидената при неизпълнение неустойка по чл. 5.6. Задължението за обезпечаване на кредита е допълнително и реално не се отразява върху необходимостта от връщането на кредита съобразно договореното между страните. Функцията му е да даде допълнителна сигурност на кредитора, като предостави възможност да иска изпълнението от няколко лица, независимо дали това е поръчител или банка, предоставила гаранция. И в двата случая задължението на кредитополучателя да върне предоставената сума не се променя, поради което и от самото непредоставяне на обезпечение не настъпват вреди. Въпреки това, между страните е била уговорена неустойка, която още при самото сключване на договора е включена във всяка от месечните погасителни вноски. Така уговореното задължение единствено увеличава подлежащата на връщане сума и при плащане на всички вземания (главница, лихва и неустойка) осигурява допълнително възнаграждение за предоставената от кредитора услуга - възмездно ползване на определена сума за определен период от време.

Ето защо, това допълнително плащане се отнася до разходи за потребителя, които следва да бъдат включени в ГПР, при което неговият размер надхвърля законовото ограничение на чл. 19, ал. 4 ЗПК, предвид предоставената сума (1500,00 лева), процентът на възнаградителна лихва (40,54%), размерът на неустойката (1617,60 лева) и срокът на заема (12 месеца).

Поради изложеното, посочените в договора годишен процент на разходите и общата дължима сума не отговарят на действителните. Посочването на по-нисък от действителния ГПР и обща дължима сума, представлява невярна информация и следва да се определи като нелоялна и заблуждаваща търговска практика съгласно чл. 68г, ал. 4 ЗЗП във вр. с чл. 68д, ал. 1 ЗЗП и чл. 6, § 1 от Директива 2005/29/ЕО. Тя подвежда потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 ЗПК и не му позволява да прецени реалните икономически последици от сключването на договора.

Следователно, процесният договор е недействителен на основание чл. 22 ЗПК във вр. с чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД. Доколкото по делото се установи, че заемотателят е предоставил на заемателя сумата от 1500,00 лева, длъжникът дължи да възстанови на кредитора предоставената в заем главница. От сключението по изслушаната ССЧЕ се установява, че

заемателят е заплатил по процесния договор за паричен заем 1026,24 лева, поради което незаплатена е останала сумата от 473,76 лева – главница, до който размер предявеният иск е основателен и следва да бъде уважен.

Предвид изложените по-горе мотиви, следва да бъде отхвърлен насрещният иск с правно основание чл. 86 ЗЗД за осъждане на ищцата Д. Г. да заплати на ответното дружество сумата в размер на 17,50 лева, представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2022 г. до 12.01.2023 г.

По разноските:

В производството по делото ищцата е представлявана от пълномощник, на когото не е заплатила адвокатско възнаграждение и в тази връзка моли за определяне на неговото възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата. По делото в представения договор за правна защита и съдействие от 20.10.2022 г. е посочено, че ищцата се представлява безплатно от адв. М. М. от АК - Пловдив, поради затрудненото си материално положение, което по смисъла на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА представлява основание за оказването на безплатна адвокатска помощ. Съгласно чл. 38, ал. 2 ЗА, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, като съдът следва да определи възнаграждението в размер не по-нисък от предвидения в Наредбата по чл. 36, ал. 2 и да осъди другата страна да го заплати (чл. 2, ал. 2 от ЗА). В настоящия случай на основание чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1/09.07.2004 г. възнаграждението за осъществената безплатна правна помощ по чл. 38 от ЗА следва да бъде определено в минимален размер, с оглед фактическата и правна сложност на делото.

На основание §2а от ДР на Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения адвокатското възнаграждение следва да се присъди с включен ДДС, тъй като адв. М. М. от АК - Пловдив е регистриран по ДДС, за което са представени и надлежни доказателства, а именно: удостоверение за регистрация по ДДС, така: определение № 136/26.02.2018 г. по ч. т. д. № 174/2018 г. по описа на ВКС, ТК, II т. о., определение № 490/19.09.2017 г. по ч. т. д. № 1082/2016 г. по описа на ВКС, ТК, II т. о. и пр.

Така, с оглед цената на предявения иск, се дължи възнаграждение в размер на 554,11 лева с включен ДДС.

На ответника следва да се присъдят разноски съразмерно с уважения размер на насрещния иск. Същият доказва направени разноски в общ размер на 1160,00 лева, от които 100,00 лева – внесена държавна такса, 100,00 лева – депозит за вещо лице и 960,00 лева – адвокатско възнаграждение. С отговора на насрещната искова молба процесуалният представител на ищцата е направил възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение, заплатено от ответника, което съдът намира за основателно, вземайки предвид действителната правна и фактическа сложност на делото и броя проведени заседания, от една страна и от друга страна - предвидения минимален размер по чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1 от 9 юли 2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. В случая размерът на претендираното възнаграждение от ответника на основание сключения с адв. С. У. от САК договор за правна защита и съдействие от

31.03.2023 г. е в размер на 960,00 лева, като размерът на възнаграждението следва да бъде намален до 400,00 лева.

От така посочените суми за направени разноси ищцата следва да бъде осъдена да заплати на ответното дружество сумата в размер на 578,63 лева съразмерно с уважената част от насрещния иск.

На основание чл. 78, ал. 6 ГПК ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати по сметка на РС – Радомир в полза на бюджета на съдебната власт държавна такса по предявения иск с правно основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 146, ал. 1 и чл. 143 от Закона за защита на потребителите в размер на 64,70 лева.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА клаузата, съдържаща се в чл. 5.6 от договор за потребителски кредит № . г., сключен между Д. Б. Г., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник и „Ай Ти Еф Груп“ АД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Лозенец“, ул. „Сребърна“ № 16, ет. 8.

ОСЪЖДА Д. Б. Г., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник да заплати на „Ай Ти Еф Груп“ АД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Лозенец“, ул. „Сребърна“ № 16, ет. 8 сумата от 473,76 лева (четиристотин седемдесет и три лева и седемдесет и шест стотинки) – главница по договор за потребителски кредит № . г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на предявяване на насрещната искова молба – 12.01.2023 г. до окончателното изплащане на задължението, като ОТХВЪРЛЯ иска за сумата в размер на 17,50 лева (седемнадесет лева и петдесет стотинки), представляваща лихва за забава за периода от 02.09.2022 г. до 12.01.2023 г., като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА „Ай Ти Еф Груп“ АД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Лозенец“, ул. „Сребърна“ № 16, ет. 8 да заплати на адв. М. В. М. от АК – Пловдив сумата от 554,11 лева (петстотин петдесет и четири лева и единадесет стотинки), представляваща адвокатско възнаграждение, дължимо на основание чл. 38, ал. 2 ЗА.

ОСЪЖДА Д. Б. Г., с ЕГН: *****, с адрес: с. Л., общ. К., обл. Перник да заплати на „Ай Ти Еф Груп“ АД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Лозенец“, ул. „Сребърна“ № 16, ет. 8 сумата от 578,63 лева (петстотин седемдесет и осем лева и шестдесет и три стотинки), представляваща направени разноси по делото.

ОСЪЖДА „Ай Ти Еф Груп“ АД, с ЕИК: ., със седалище и адрес на управление: гр. София, р-н „Лозенец“, ул. „Сребърна“ № 16, ет. 8 да заплати по сметка на РС – Радомир в полза на бюджета на съдебната власт сумата в размер на 64,70 лева (шестдесет и четири лева и седемдесет стотинки), представляваща дължима държавна такса в производството

пред настоящата инстанция.

Решението подлежи на обжалване пред Пернишкия окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Радомир: _____